

Innst. O. nr. 47

(2005-2006)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 68 (2005-2006)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstoloven) (organisering av rettshjelpsvirksomhet)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmer Regjeringen forslag om endringer i domstoloven. Formålet med endringene er å øke konkurransen på markedet for juridiske tjenester, med sikte på rimeligere og lettere tilgjengelige tjenester for forbrukerne.

Endringene går ut på å tilpasse reglene for etablering og drift av rettshjelpsforetak til de reglene som gjelder for etablering og drift av advokatforetak.

Forslagene i proposisjonen er en del av departementets oppfølging av Advokatkonkurransutvalgets innstilling i NOU 2002:18 Rett til rett.

1.2 Lovforslagets bakgrunn

Per i dag er det 50 personer som har fått utstedt erklæring fra Tilsynsrådet for advokatvirksomhet etter advokatforskriften og som derved kan yte rettshjelp etter domstoloven § 218 annet ledd nr. 1. De fleste driver i hovedsak sin rettshjelpsvirksomhet alene, i enkeltmannsforetak, men noen rettshjelpere etablerer også større enheter gjennom kontorfelleskapsmodellen, tilsvarende som i advokatbransjen.

Etter domstoloven § 218 annet ledd nr. 1 annet punktum kan denne typen rettshjelpere, dvs. personer med juridisk embetseksamen, men som ikke har advokatbevilling, kun organisere slik virksomhet "i enkeltpersonforetak som innehas av vedkommende selv". Advokatforetak derimot, kan i utgangspunktet

velge organisasjonsform, men er underlagt visse begrensninger som fremgår av domstoloven. Disse reglene er i det vesentlige satt for å sikre advokatenes økonomiske uavhengighet og personlige ansvar. Organisasjonsbegrensningen for rettshjelpsforetak har siden innføringen i 1991 hatt sin begrunnelse i at dette ville medføre at rettshjelperne skulle kunne gi et rimeligere tilbud. Mye tyder imidlertid på at organisasjonsbegrensningen bidrar til å hindre nyetableringer. Departementet viser blant annet til de stordriftsfordeler rettshjelperne mister ved begrensningen, noe som kan virke prisdrivende og således vil være i strid med intensjonen. Enn videre kan mindre enheter være lite attraktivt fordi det ikke i samme grad muliggjør faglig utvikling gjennom daglige diskusjoner og samarbeid med kolleger.

1.3 Gjeldende rett

Etter domstoloven kan rettshjelpere, dvs. personer med juridisk embetseksamen og som ikke har advokatbevilling, kun organisere sin rettshjelpsvirksomhet "i enkeltpersonforetak som innehas av vedkommende selv". Dette i motsetning til advokatvirksomhet, som kan organiseres også i selskaper. Av hensyn til advokatenes uavhengighet og personlige ansvar er imidlertid også advokatforetak underlagt visse begrensninger. Reglene for dette er å finne i domstoloven.

1.4 Departementets vurderinger

Departementet har merket seg at forslaget i det vesentlige får støtte fra sentrale organer på området.

Gjeldende regler for organisering av advokatforetak, som de foreslåtte reglene tar utgangspunkt i, bygger på to grunnleggende prinsipper: uavhengighet og personlig (økonomisk) ansvar. Dette er også omtalt som profesjonsansvaret. Når det gjelder advokater, er det lagt til grunn at det er allment akseptert

og anerkjent at advokater ikke kan organisere seg bort fra det personlige ansvaret for de råd advokaten gir. Den ansvarlige advokaten er suveren i rådgivningen til klienten og er ikke underlagt selskapets styringsorganer i faglige spørsmål. De nevnte grunnleggende prinsipper ved organisering av advokatforetak, kan etter departementets oppfatning ikke stille seg annerledes for rettshjelpere eller rettshjelpsforetak.

Departementet legger etter dette til grunn at rettshjelpere, tilsvarende advokater, både er ubetinget personlig ansvarlig for de råd som gis og må anses å være faglig ansvarlig for utførelsen av det enkelte oppdrag, uavhengig av organisasjonsform.

1.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementets forslag innebærer ingen betydelige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige sammenlignet med dagens regler.

For en del rettshjelpere vil endringen kunne ha betydning ved at det vil kunne bli lettere å etablere seg ved at man kan etablere seg i større enheter og oppnå stordriftsfordeler. På denne måten antas det at flere vil kunne etablere seg med rettshjelpsvirksomhet som hovednæring.

For publikum vil forslaget kunne medføre et større samlet tilbud av rettshjelp og derved mulighet for bedre tilgang enn tilfellet er i dag, til å motta rettshjelp til en lavere kostnad.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, slutter seg til den fremlagte proposisjonen og har for øvrig ingen merknader.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) (organisering av rettshjelpsvirksomhet)

I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) gjøres følgende endringer:

§ 218 annet ledd nr. 1 annet punktum oppheves.

§ 219 første ledd nytt femte punktum skal lyde:

Med hensyn til organisering av slik rettshjelpsvirksomhet gjelder §§ 219 a og 219 b.

Nåværende femte punktum blir nytt sjettem punktum.

Ny § 219 a skal lyde:

Dersom annet ikke følger av lov, kan rettshjelpsvirksomhet som nevnt i § 218 annet ledd nr. 1, bare organiseres som enkeltpersonforetak som innehas av en rettshjelper eller som selskap i samsvar med denne paragraf.

Rettshjelpsvirksomhet kan på selskapets vegne bare utøves av personer som har tillatelse etter § 218 annet ledd nr. 1 i henhold til erklæring fra Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, jf. advokatforskriften § 1-1. Slik virksomhet kan likevel utøves på selskapets vegne av en person som har adgang til det i medhold av annet enn tillatelse som nevnt i første punktum, når det er stilt sikkerhet for det ansvar vedkommende kan pådra seg etter § 219 b.

For selskaper som driver rettshjelpsvirksomhet, skal foretaksnavnet inneholde ordet rettshjelp eller rettshjelper.

§ 231 annet, fjerde og sjettem ledd gjelder tilsvarende så langt det passer.

Ny § 219 b skal lyde:

§ 232, med unntak av fjerde og sjuende ledd, gjelder tilsvarende så langt det passer.

For selskaper der en person yter rettshjelp på selskapets vegne i samsvar med § 219 a annet ledd annet punktum, kan vedkommende utpekes som ansvarlig for oppdrag vedkommende har adgang til å utføre. I så fall gjelder § 232, unntatt tredje og fjerde ledd, tilsvarende så langt det passer.

§ 234 annet ledd ny bokstav c skal lyde:

c. reglene om organisering av rettshjelpsvirksomhet i §§ 219 a og 219 b, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i justiskomiteen, den 23. mai 2006

Anne Marit Bjørnflaten

leder

Jan Arild Ellingsen

ordfører

